TIJD VOOR TOEKOMST

Een verrijkte schooldag

gemeente Het Hogeland

nationaal programma groningen

Evaluatierapport Schooljaar 2023/2024

Kernteam NPG

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Aanleiding 5

Tijd voor Toekomst in Het Hogeland 6

- De Leenstertil 7
- De Linde 9
- De Wierde 10
- De Schelp 11
- Koning Willem-Alexander 12
- De Togtemaarschool 13

Financiën en verdere evaluatie 14

Inleiding

Tijd voor Toekomst is een beweging die het verschil wil maken voor kinderen in Groningen. Om dit te bewerkstelligen wordt nauw samengewerkt tussen Groninger gemeenten, Provincie, kennisinstellingen, aanbieders van activiteiten en lesprogramma's en natuurlijk scholen. Zij vormen een netwerk dat samen de aanpak en het gedachtegoed van Tijd voor Toekomst uitdraagt. Door met extracurriculaire activiteiten een verrijkte schooldag te creëren wordt er gewerkt aan kansengelijkheid voor kinderen in de hele regio.

Het project wordt, in onze gemeente, mogelijk gemaakt door Nationaal Programma Groningen en is op die manier onderdeel van de reparaties van het Rijk aan onze regio. De projectaanvraag vindt haar basis in het manifest "Gelijke kansen voor een gezonde en kansrijke generatie - dagprogrammering als doorbraak richting een perspectiefrijke toekomst voor alle kinderen".

Het doel is om zowel kansrijke(re) kinderen als kansarme kinderen de mogelijkheid te bieden om een goede start te maken. Kinderen werden tijdens de corona periode disproportioneel hard geraakt, voornamelijk in gezinnen waar al kwetsbaarheden geconstateerd waren door onder andere de aanwezigheid van aardbevingsproblematiek. Met Tijd voor Toekomst wordt concreet gewerkt aan

1. het breed ontwikkelen van talenten bij kinderen;
2. het verbeteren van de (mentale en fysieke) gezondheid;
3. het vergroten van het arbeidsmarktperspectief en
4. het verbeteren van leerresultaten.

Indirect wordt daarmee ook ingezet op het versterken van regionaal kapitaal en het creëren van een sterke binding tussen kinderen en 'hun' regio.

De aanpak is een verrijkte schooldag, waarbij wordt ingezet op talentontwikkeling door het kennismaken met nieuwe dingen. Door Tijd voor Toekomst komen kinderen in aanraking met nieuwe activiteiten, die ze anders niet hadden ervaren. Hierdoor ontwikkelen ze zich breder en worden ze klaar gestoomd voor een kansrijke toekomst. Een verrijkte schooldag kan op meerdere manieren worden aangeboden. Mogelijkheden zijn alternatief onderwijs onder lestijden, talent(mid)dagen, naschools aanbod of een uitbreiding van de onderwijstijd. De aanpak is zo veel mogelijk lokaal, met regie van de school. Dit draagt bij aan de sociale structuur in de veler Groninger dorpen.

In januari 2023 is het project Tijd voor Toekomst van start gegaan op zes basisscholen in gemeente Het Hogeland. Aan elke deelnemende school is een subsidie toegekend van maximaal €238.000,00 voor de duratie van de pilotfase. De pilot loopt van 1 januari 2023 tot 1 juli 2025, en komt daarmee aan het einde van het huidige schooljaar (2024/2025) ten einde. Het eerste halfjaar van de fase is gebruikt ter voorbereiding, en het project is per schooljaar 2023/2024 daadwerkelijk van start gegaan. In het keuzetraject is onder andere rekening gehouden met de schoolweging van het CBS die wordt gebruikt als maat voor de leerlingenpopulatie en met de spreiding van de scholen binnen de gemeente.

De pilot wordt door de zes deelnemende scholen unaniem als zeer positief ervaren en gezien als grote verrijking voor de ontwikkeling van de kinderen. In dit rapport wordt per school een korte samenvatting van de aangeleverde voortgangsrapportage gedeeld, waarbij aandacht is voor eventuele uitdagingen en risico's. Ook bevat dit rapport een korte samenvatting van de huidige stand van zaken van het project en een financieel overzicht.

Aanleiding

In dit Evaluatierapport Schooljaar 2023/2024 wordt beschreven hoe Tijd voor Toekomst geland is in gemeente Het Hogeland en hoe het eerste operationele schooljaar binnen de pilotfase is verlopen. Het is belangrijk om de voortgang goed te evalueren om twee hoofdredenen.

Ten eerste is het regelmatig rapporteren over de voortgang en de realisatie van de pilot een belangrijke voorwaarde voor deelname voor de scholen omdat dit bijdraagt aan het lerend vermogen van het project. Elke deelnemende school dient halfjaarlijks een schriftelijke voortgangsrapportage aan te leveren bij de gemeentelijk projectleider. De deadlines hiervoor zijn 1 december en 1 juni. In deze voortgangsrapportages dienen de volgende vragen beantwoord te worden:

- Welke activiteiten hebben er plaatsgevonden?
- Hoeveel uren zijn er ingezet?
- Hoeveel leerlingen zijn betrokken geweest?
- Zijn de gestelde doelen bereikt?
- Hoe zijn leerkrachten en ouders betrokken bij het programma?
- Loopt het programma volgens planning?
- Wie zijn er betrokken bij de uitvoering van het programma?
- Wat heeft Tijd voor Toekomst bijgedragen voor de leerlingen?

Ten tweede is op 23 januari 2025 de Sociale Agenda van Nij Begun gepresenteerd, waarin als maatregel 6 is bepaald dat Tijd voor Toekomst regio-breed doorgang zal vinden met middelen vanuit de Sociale Agenda en waarbij in schooljaar 2032/2033 alle scholen aangehaakt zijn. Hiervoor is het belangrijk dat de lessen uit de pilotfase worden meegenomen voor de toekomst.

Tijd voor Toekomst in Het Hogeland

In Het Hogeland doen de volgende scholen mee:

- SWS De Leenstertil in Leens
- IKC De Linde in Eenrum
- GBS De Wierde in Winsum
- RKB De Schelp in Uithuizen
- De Togtemaarschool in Bedum
- CBS Koning Willem-Alexander in Uithuizen

640 kinderen in onze gemeente maken hierdoor gebruik van het verrijkte lesaanbod. De deelnemende scholen hebben de regie en worden ondersteund door innovatiebegeleiders en coalitieondersteuners. Innovatiebegeleiders faciliteren, monitoren en evalueren het onderwijsproces door de behoeften van deelnemende scholen en andere betrokken partijen te analyseren en de voortgang te bewaken, met als doel het eigenaarschap bij de scholen en aanbieders te vergroten. Coalitieondersteuners vervullen de rol van facilitator en verbinder en dragen bij aan de praktische invulling van het programma. Zo wordt een gevarieerd en relevant aanbod gewaarborgd.

De Leenstertil

De Leenstertil is een samenwerkingsschool, ontstaan in 2020 uit een fusie van de openbare en de christelijke school in Leens. Vanaf mei 2022 ving de Leenstertil Oekraïense kinderen op, wat een extra reden was voor deelname aan Tijd voor Toekomst. De school telt zo'n 100 leerlingen, verspreid over vijf groepen. De basisvakken lezen, taal en rekenen staan voorop in het leerstofaanbod.

De schoolweging is 31.78. Dit betekent dat de populatie van de school op sociaal-economisch vlak beneden het landelijk gemiddelde ligt, dat ongeveer op 30 ligt. Een deel van de leerlingen komt uit kwetsbare gezinnen waar kinderen opgroeien met minder kansen, er weinig ambitie is om goed te presteren op school en waar school in het algemeen een lage prioriteit heeft.

De Leenstertil ervaart dat betekenisvol, concreet aanbod kinderen doet opbloeien. Voordat Tijd voor Toekomst van start ging was het aanbod in wereldoriëntatie, creatieve vakken en digitale geletterdheid grotendeels traditioneel. Door het project heeft de school in groep 4 t/m 8 thematische methoden kunnen introduceren waar zowel leerkrachten als leerlingen enthousiast over zijn.

Het thematisch aanbod roept inhoudelijke vragen op en maakt lezen en leren ineens interessant en betekenisvol. Voor groep 4 t/m 8 wordt een rooster tot 14.30 gehanteerd, waardoor de school meer lesuren aanbiedt dan wettelijk verplicht. De kleuterklassen werken onafhankelijk van Tijd voor Toekomst sowieso met thema's en in groep 3 wordt gefocust op leren lezen en rekenen.

Deelname aan Tijd voor Toekomst moet bij leerlingen leiden tot het verbeteren van motivatie, betrokkenheid en plezier in school en leren. Ze krijgen inzicht in de eigen talenten en ontwikkelen (nog) onbekende talenten. De brede blik op de wereld verbreedt en toekomstperspectief wordt gecreëerd. De school erkent dat dit niet makkelijk te kwantificeren is, maar er wordt onder andere gebruik gemaakt van de afnames van Leerling in Beeld (CITO) om te monitoren. Er wordt veel enthousiasme opgemerkt bij de leerlingen. Ook leerkrachten zijn positief, de financiële impuls zorgt ervoor dat creatieve ideëen nu daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd.

Uitdagingen en risico's:

- Soms klopt het niveau van de kinderen dat de aanbieder voor ogen heeft niet met de realiteit, waardoor lessen te uitdagend or niet uitdagend genoeg zijn.
- Het geeft 'gedoe' om het activiteitenprogramma te realiseren naast het reguliere lesaanbod, waardoor het grootste deel van het werk bij de directeur ligt.

De Linde

De Linde biedt een verrijkt lesprogramma door middel van een activiteitenaanbod dat plaatsvindt op woensdagmiddagen voor groep 3 t/m 8. De schoolweging is 30.04, waarmee de school dicht bij het landelijk gemiddelde ligt. De verrijkte schooldag start op woensdag om 14.00 met een gezonde snack en een speelmoment onder begeleiding van de vakdocent bewegingsonderwijs. Van 14.30 - 16.00 krijgen de kinderen een activiteit aangeboden door een externe partij. Hiervoor mogen ze zich vrijwillig inschrijven waarna ze worden ingedeeld op basis van hun voorkeur. Bij De Linde is deelname dus niet verplicht.

Het schooljaar is verdeeld in blokken waarbij aanbieders middenbouw en bovenbouw afwisselen. Hierdoor zijn ze voor langere tijd verbonden aan een school. Het aanbod is gericht op kunst, natuur, cultuur, creatief, sportief, voeding, techniek en muziek. Er doen 70-90 kinderen mee aan de activiteiten, maximaal 12 per activiteit. Dit is 60-75% van de leerlingen in groep 3 t/m 8. De onderbouw doet nog niet mee. Aanbieders, kinderen en ouders zijn enthousiast over als werkwijze. Er wordt regelmatig geëvalueerd met de aanbieders.

Uitdagingen en risico's:

- Niet alle aanbieders zijn even "pedagogisch verantwoord" en niet iedereen houdt zich even goed aan de gemaakte afspraken, zoals bijvoorbeeld geen snoep uitdelen en de groep niet alleen laten.
- Het aanbod rond sport en techniek is lastiger in te vullen dan de andere onderwerpen.
- De bezetting tijdens het pauzemoment van 14.00 - 14.30 is erg krap. Het is de wens om de komende jaren gebruik te maken van ondersteuning door bijvoorbeeld een onderwijsassistent om dit te ondervangen.

De Wierde

De Wierde telt 171 leerlingen en heeft een schoolweging van 28.15, waarmee de leerlingenpopulatie minder kans heeft op achterstanden dan het landelijk gemiddelde. De school heeft de ambitie preventief bij te dragen aan het in goede gezondheid laten opgroeien van kinderen, zowel fysiek als mentaal. Bij kleuters wordt ingezet op motorische ontwikkeling en op muzieklessen. Zo krijgen ze bijvoorbeeld gymles en judo van professionals. Dit stimuleert op de juiste manier bewegen. Er is daarnaast aandacht voor zelfregulatie en creativiteit, waarmee de school vanaf het begin inzet op een brede ontwikkeling.

Het aanbod in groep 1 t/m 4 is volledig thematisch en veelal zonder methoden om zo dicht mogelijk bij de belevingswereld van de kinderen te blijven. Ook in de bovenbouw staat thematisch en betekenisvol onderwijs centraal. Kinderen hebben een eigen portfolio waarin ze weergeven wat ze gedaan hebben en daarop reflecteren. Kinderen van alle leeftijden krijgen muzieklessen aangeboden en theater heeft een plek in de bovenbouw. Tussen de middag zijn de leerlingen vrij in de keuze van het aanbod, zoals tekenen, programmeren, schaken, tafeltennis of lezen. Als ze de school verlaten hebben ze zicht op hun eigen talenten en interesses en hebben ze een breed lesaanbod genoten dat bijdraagt aan een gezonde toekomst.

Voor het mentaal welbevinden wordt schoolbreed gebruik gemaakt van de Kanjertraining. Verder wordt er met name samengewerkt met professionele aanbieders zoals Huis van de Sport, Cultuurcentrum Het Hogeland en Kunstkerk Warffum. Dit bevalt goed.

Uitdagingen en risico's:

- Niet alle kinderen starten op hetzelfde niveau qua motoriek, zelfstandigheid, taal en zindelijkheid.
- Het is zoeken naar de beste manieren om resultaat te meten. Het project lijkt kinderen goed te doen, maar dat is moeilijk te kwantificeren.
- De school wil graag een actieve samenwerking met ouders, maar is zich er van bewust dat de keuze om veel activiteiten aan te bieden een groot beroep doet op ouders.

De Schelp

De Schelp heeft een schoolweging van 31.33. In Uithuizen wonen relatief veel kinderen uit kwetsbare gezinnen. De Schelp voert een deel van het Tijd voor Toekomst aanbod uit in samenwerking met de Koning Willem-Alexander school, die gehuisvest wordt in hetzelfde gebouw. In schooljaar 2023/2024 werd op donderdagen van 12.45 - 13.45 atelieronderwijs georganiseerd in vier blokken van vijf tot zes weken. De ateliers worden gedoceerd door externe professionals. Hierdoor doen leerlingen ervaringen op die ze anders niet gehad hadden. Ze ontdekken nieuwe talenten en tonen veel enthousiasme. De Schelp kiest er bewust voor om onder schooltijd het aanbod te verrijken, omdat ervaring heeft laten zien dat juist de doelgroepkinderen anders niet of minder deelnemen. Nu doen alle kinderen mee.

Daarnaast hebben alle groepen een theatervoorstelling opgevoerd en zijn er uitjes georganiseerd, zoals een bezoek aan het Groninger Museum en een bezoek aan Kamp Westerbork. De Schelp neemt ook deel aan het schooltuinenproject, waarbij alle kinderen wekelijks onder begeleiding van professionele tuincoaches in de schooltuin werken. Ouders worden via het ouderportaal op de hoogte gehouden van de Tijd voor Toekomst activiteiten. Het plezier, de trots, de nieuwe ervaringen en de groei worden door leerkrachten en de schooldirectie aangewezen als meetbare bijdrage aan een veilige en duurzame toekomst.

Uitdagingen en risico's:

- Er zijn te weinig uren voor de schoolcoördinator in vergelijking met het werk.
- Er is behoefte aan meer begeleiding en facilitatie vanuit Tijd voor Toekomst, zowel innovatiebegeleider als coalitieondersteuners zijn onvoldoende in beeld.
- Er is niet genoeg duidelijkheid vanuit gemeente en project wat betreft de financiële toekomst en de (eind)verantwoording.

Koning Willem-Alexander

Koning Willem-Alexander heeft een schoolweging van 30.02. Deze school is gehuisvest in hetzelfde kindcentrum als De Schelp. De scholen trekken samen op wat betreft de organisatie van het Tijd voor Toekomst aanbod. Ook bij Koning Willem-Alexander vinden de ateliers plaats op donderdagmiddag van 12.45 - 13.45. Er zijn ± 100 leerlingen betrokken. Als atelieronderwijs worden onder andere dans, yoga, kunst, kickboksen, graffiti, toneel, koken, voetbal en klimmen georganiseerd. Daarnaast is er bijvoorbeeld een dagtrip naar Amsterdam geweest inclusief een bezoek aan het Rijksmuseum en een rondvaart.

Leerkrachten zijn nauw betrokken bij de keuze voor en de uitvoering van de activiteiten, en ouders participeren bij uitjes als begeleider. Alle activiteiten zijn in schooljaar 2023/2024 volgens planning uitgevoerd. De kinderen hebben door Tijd voor Toekomst een breder aanbod gekregen, wat heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling. De school is trots op het aanbod. De ondersteuning van gemeente, coalitieondersteuner en innovatiebegeleider wordt gezien als toegevoegde waarde aan de maatschappelijke taak.

Uitdagingen en risico's:

- Voor externe aanbieders is het een uitdaging om om te gaan met de grote verschillen tussen leerlingen wat betreft het instapniveau en het gedrag.
- Ziekte is bij zowel leerkrachten als externen lastig te ondervangen.
- Twee van de drie scholen in het kindcentrum doen mee aan Tijd voor Toekomst. De derde school, OBS Brunwerd met een schoolweging van 33.64, doet nog niet mee. Dit zorgt juist voor kansenongelijkheid binnen het kindcentrum.

De Togtemaarschool

De Togtemaarschool heeft een schoolweging van 30.54. In het schooljaar 2023/2024 hebben er diverse activiteiten plaatsgevonden voor groep 3 t/m 8 buiten de reguliere schooltijden, zoals keramiek, graffiti, planten zoeken, dans, naaien, koken, theater, skaten en vissen. ook zijn er uitjes georganiseerd naar Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum en naar het Forum in Groningen. Ongeveer 95 kinderen zijn betrokken bij de activiteiten, dit is ongeveer 80% van de kinderen in groep 3 t/m 8.

Ouders en leerkrachten zijn nog niet actief betrokken bij het organisatieproces. Op de laatste dag voor de zomer waren de ouders uitgenodigd op school om te komen kijken naar waar de kinderen mee bezig waren. Dat zorgde voor veel enthousiasme. Zowel ouders als kinderen kunnen niet wachten tot de nieuwe ronde begint. De Togtemaarschool ervaart dat de kinderen die ze er graag bij willen betrokken zich ook daadwerkelijk aanmelden. Ze ontdekken wat ze allemaal al kunnen of kunnen leren, en kinderen uit verschillende groepen werken meer samen dan voorheen. Dit zorgt voor een fijne sfeer.

Uitdagingen en risico's:

- Soms is een aanbieder op het laatste moment niet beschikbaar en is het niet meer mogelijk vervanging te zoeken. De school heeft een grote bak knutselspullen aangeschaft als alternatief.
- Het is een uitdaging ouders te betrekken en om zichtbaar te zijn.

Financiën en verdere evaluatie

Per school is een subsidie van maximaal €238.000,00 beschikbaar gesteld voor de gehele pilotfase. €38.000,00 per school is uitgekeerd als opstartbedrag, gevolgd door €84.000,00 in de tweede fase en €116.000,00 in de derde fase. In onze gemeente wordt Tijd voor Toekomst volledig gefinancierd vanuit Nationaal Programma Groningen. Van de beschikbaar gestelde middelen blijft, na het verwerken van de indexaties van 2023 en 2024, ten minste €205.000,00 over. De aangeleverde begrotingen wijzen erop dat dit bedrag verder op zal lopen.

Per schooljaar 2025/2026 worden de deelnemende scholen gefinancierd vanuit de Sociale Agenda van Nij Begun, waardoor er een duidelijke knip komt tussen de twee financiële stromen. Het is daarom niet aan de orde om middelen te reserveren voor een ‘overbruggingsjaar’ of voor verdere ondersteuning van de deelnemende scholen.

Er is bij Nationaal Programma Groningen een wijzigingsverzoek ingediend om de resterende middelen te herbedelen aan het schooltuinenproject, het aanhaken van nieuwe scholen bij Tijd voor Toekomst en het organiseren van een feestelijke bijeenkomst om de pilotfase mee af te sluiten en te kijken naar de toekomst. Dit verzoek is goedgekeurd. Middelen die hierna niet besteed zijn vloeien terug naar het gemeentelijke trekkingsrecht van Nationaal Programma Groningen.

Dit schooljaar (2024/2025) loopt de pilotfase ten einde. Binnen de pilotfase staan nog twee evaluatiemomenten gepland. Op 1 juni is de deadline voor de volgende voortgangsrapportage en op 1 november volgt de deadline voor de eindverantwoording.

De eindverantwoording dient te voldoen aan de volgende eisen, zoals beschreven in de oorspronkelijke subsidiebeschikking:

- Een inhoudelijk verslag waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht en in hoeverre aan de verplichtingen is voldaan. Dit mag onder andere bestaan uit de voortgangsrapportages van de verschillende fases.
- Een overzicht van de gesubsidieerde activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven waarin wordt aangetoond hoe het geld besteed is.
- Een balans en een accountantsverklaring.

Op basis van het bovenstaande wordt de subsidie definitief vastgesteld en zal een definitieve eindafrekening volgen. De subsidie is uitgekeerd aan de schoolbesturen van de deelnemende scholen. Het schoolbestuur is dan ook eindverantwoordelijk voor een goede afhandeling van de pilot. Uit evaluatiegesprekken is gebleken dat de uitvoering echter bij de scholen, en dan met name de directeuren ligt.

De invulling en uitvoering van maatregel 6 van de Sociale Agenda van Nij Begun zijn nog niet tot in detail uitgewerkt. De ontwikkelingen worden in de hele regio nauwlettend in de gaten gehouden.